

Raadsvoorstel

Opsteller

Stuart, Chantal

Vergadering van

4 maart 2025

Kenmerk

Z/24/076707 / D/24/165699

Portefeuillehouder

Jelmer Vierstra

Portefeuille

Cultuur

Onderwerp

Beleidskader Cultuur 2026-2029

Samenvatting

Wij stellen de gemeenteraad voor om het Beleidskader Cultuur 2026-2029 vast te stellen. Daarnaast informeert het college de gemeenteraad over mogelijke scenario's met betrekken tot de input en outcome/ impact van het cultuurbeleid.

Gevraagd besluit

1. Het beleidskader Cultuur 2026-2029 vast te stellen, met bijbehorende uitgewerkte doelen, inspanningen en resultaten en hierbij in ogenschouw te nemen welke ketensamenwerking als basisinfrastructuur hiervoor nodig is (Bibliotheek, Klooster, Stadsmuseum, Kuvo, Cultuurplatform) en wat dat vraagt van gemeentelijke ondersteuning (beleid & middelen);
2. Kennis te nemen van de drie scenario's zoals beschreven in de memo over de scenario's input en impact cultuurbeleid;
3. Deze scenario's te betrekken bij de integrale afweging over de kadernota 2026-2029, opdat de financiële impact van de keuze voor één van de scenario's onderdeel wordt van de bestuurlijke besluitvorming door de gemeenteraad over de kadernota;
4. Onafhankelijk advies te vragen met betrekking tot de subsidiëring van het Klooster en dit advies te betrekken bij het integraal accommodatiebeleid;
5. Huisvestingsafspraken met de culturele basisinstellingen (bibliotheek, Stadsmuseum, Klooster) te actualiseren binnen de context van het nog op te stellen accommodatiebeleid.

Inleiding

Het Cultuur Manifest 'Woerden, culturele stad met creatief vermogen!', op 22 april 2021 door de gemeenteraad vastgesteld, was bedoeld als opmaat naar een uitgebreidere Uitvoeringsagenda Cultuur. Verschillende factoren, zoals de uitbraak van COVID-19, hebben het opstellen ervan vertraagd. De kernwaarden van het manifest zijn sinds 2023 verankerd in de Maatschappelijke Agenda (MAG), waardoor cultuurbeleid nu onder die koepel valt als integraal beleid op de doelstellingen van de MAG.

Voor het boekjaar 2025 heeft er een eerste bezuinigingsronde plaatsgevonden. In een integrale afweging heeft u het cultuurbeleid gecontinueerd ter versterking van de sociale basis en ter bevordering van kansengelijkheid, positieve mentale gezondheid en vitaal ouder worden. Ook het belang van een vitale binnenstad speelde mee. Bij de behandeling van de definitieve begroting zijn structurele tekorten onder uw aandacht gebracht door Klooster en Stadsmuseum. Voor

het Stadsmuseum is incidenteel extra budget beschikbaar gesteld om de brug te slaan naar een integrale afweging binnen de kadernota 2026.

De uitwerking van een uitvoeringsagenda Cultuur in Q1 2025 zou de opmaat zijn om hierover weloverwogen structurele beslissingen te kunnen nemen. Meerdere fracties hebben het college opgeroepen om de raad tijdig te informeren als culturele partners om dreigen te vallen. Met dit raadsvoorstel, Beleidskader Cultuur 2026-2029 en de beschrijving van de scenario's omtrent de input en impact van het cultuurbeleid geeft het college invulling aan deze procesafspraken en wordt inzicht geboden in de 'stand van het culturele land' in Woerden. In het Beleidskader Cultuur 2026-2029 staat beschreven waar de basisinfrastructuur uit bestaat, hoe deze basis het vliegwiel is voor het brede culturele veld en wat nodig is om de basis in stand te houden. Dat hebben we vertaald naar doelen, inspanningen en resultaten waaraan de komende jaren gewerkt zal worden met de sector.

Participatieproces

- Thema-avonden met culturele veld
- Interviews basisinstellingen Cultuur
- advies Vestingraad d.d. 4 februari 2025 (zie bijlage)

Voorafgaand aan de consultatie van de Vestingraad is er schriftelijk gereageerd vanuit het perspectief van Koninklijke Horeca Nederland. Zij vragen aandacht dat extra mogelijkheden voor commerciële verhuur oneerlijke concurrentie in de hand werkt. Omdat er op korte termijn geen zicht is op verruimde mogelijkheden voor commerciële verhuur - de panden wijzigen immers voorlopig niet in omvang en kennen nu al een hoge bezettingsgraad- is het stuk hier niet op aangepast. Dat is wel een signaal dat wij gehoord hebben in relatie tot het accommodatiebeleid.

- Consultatie collega's verwant beleid (gemeente en provincie):

Sociale basis, Onderwijs, Jeugdbeleid, Positieve gezondheid, Armoedebelief (Groene Hart-pas), Erfgoed, Recreatie& toerisme, Evenementen, Economische Zaken (vitale binnenstad en positief vestigingsklimaat)

Wat willen we bereiken

Met het Beleidskader Cultuur 2026-2029 willen we culturele activiteiten stimuleren die aansluiten op de doelstellingen van de MAG door 'toegankelijkheid' in de breedste zin van het woord als hoofddoelstelling cultuurbeleid te prioriteren:

- a) een levendige stad waar verenigingsleven en een breed aanbod van culturele activiteiten/ evenementen een plezierig, energiek woon- leefklimaat genereert en bijdraagt aan het welbevinden van alle inwoners.
- b) versterking van de sociale basis door gemeenschappen en informele netwerken te ondersteunen in laagdrempelige (culturele) ontmoetingsplekken of in verenigingsverband.
- c) ter bevordering van kansengelijkheid (talentontwikkeling jeugd/Leven lang leren), positieve gezondheid en vitaal ouder worden.
- d) een vitale binnenstad-economie en een positief vestigingsklimaat voor toekomstige inwoners en bedrijven met oog voor de groeiambitie van Woerden.

Uitgangspunt is hierbij behoud van de huidige impact gezien de maatschappelijke opgaven en de groei van de bevolking.

Wat gaan we daarvoor doen

Onderdeel van dit beleidsdocument Cultuur is een Doelenboom waarin voornoemde doelstellingen uitgewerkt zijn in inspanningen en resultaten. Kortheidshalve verwijs ik u hier naar hoofdstuk 5 van het beleidskader. (zie bijlage)

Argumenten

1.1 Integraal opgavegericht cultuurbeleid sluit aan bij de MAG

Het Beleidskader Cultuur 2026-2029 met uitgewerkte doelstellingen geeft inhoud en uitvoering aan vastgesteld beleid in de MAG. Verbinding met maatschappelijke partners versterkt de sociale basis van gemeenschappen en draagt bij aan preventie. Bovendien geeft het inhoud en betekenis aan de doelstelling 'Cultuur als drager van een vitale binnenstad'.

1.2 Focus

Het beleidskader helpt om cultuurparticipatie te stimuleren op punten waar winst te behalen is en het helpt te prioriteren.

1.3 Preventief integraal beleid: Cultuur versterkt Woerden en haar sociale basis met oog op preventie

Het maatschappelijk rendement van cultuurbeleid is gezien de beperkte middelen en door het ondernemerschap van de basisinstellingen prijzenswaardig te noemen. Gezien de omvang van deze groeiende regiostad is dat iets om te koesteren en tenminste op sterkte te houden, zeker gezien de groei van de bevolking en maatschappelijke opgaven voor kansengelijkheid en mentale gezondheid jeugd en positieve gezondheid in de context van een sterk groeiende gemeente.

1.4 Gedeelde visie met de cultuurregio Utrecht

In het recent gesloten convenant cultuurregio wordt eveneens de toegankelijkheid van cultuur en cultuurparticipatie als belangrijk speerpunt omarmd. Niet alleen in de steden maar ook in de regio en kleinere kernen. In dit convenant wordt ook de centrumfunctie van Woerden in de regio bevestigd en vestigt men de aandacht op een sterke bevolkingsgroei in de hele cultuurregio en zeker ook in Woerden.

1.5 Beleidskader Cultuur 2026-2029 in plaats van Uitvoeringsagenda

Gezien de context van bezuinigingen en de ontwikkelingen in de sector was een gedegen argumentatie vanuit een bredere context nodig. De titel uitvoeringskader dekt daardoor de lading niet goed. Om die reden bieden we u een Beleidskader 'Sterker door Cultuur' 2026-2029 aan met in hoofdstuk 5 een overzicht van doelen, inspanningen en resultaten. Hierin staat wat er voor nodig zou zijn om de doelstellingen van de MAG te realiseren. Dit is gebaseerd op de door de gemeenteraad herbevestigde kaders bij de vaststelling van de begroting 2025.

2.1 scenario's brengen gemeenteraad in positie

De scenario's geven de gemeenteraad een gefundeerd kader met zicht op alternatieven en de daaraan verbonden consequenties. Er valt wat te kiezen.

In dit geval:

1. Scenario 1: Koesteren, borgen en de brug slaan; compenseren we de tekorten om niet te verzwakken, aangevuld met iets meer structurele bekostiging om CAO-ontwikkelingen te compenseren en voor het tempoverschil met de besluiten over accommodatiebeleid en het effect van verduurzaming een kleine buffer te bieden om niet ieder jaar voor incidentele oplossingen om tafel te hoeven.
2. Scenario 2: Accepteren we een verzwakking van het aanbod, mogelijke tariefverhogingen, ten koste van de toegankelijkheid, met als gevolg vermindering van inkomsten door teruglopende kaartverkoop/abonnementsgelden? Een negatief effect op mogelijkheden voor fondswerving, onderhoud van monumentale panden?
3. Scenario 3: Accepteren we verlies van culturele basisinstellingen ten koste van ketensamenwerking op de maatschappelijke doelstellingen, sterke verarming van het culturele activiteiten, voorstellingen en evenementen. Cultuur is dan geen drager meer voor een vitale binnenstad.

3.1 zuiver proces bezuinigingen

Besluitvorming over de scenario's voor cultuur binnen de context van de kadernota maakt integrale democratische besluitvorming mogelijk. Het betrekken van de scenario's bij de besluitvorming over de kadernota zorgt voor een zuivere integrale afweging.

4.1 Specifiek voor het Klooster is advies gewenst

Dit gaat helpen om zicht te krijgen op:

- . reële bekostiging van beheertaken in een monumentaal pand met een actueel prijspeil;
- . realistische inschatting te kunnen maken van de huidige beperkte eigen verdienmogelijkheden van het theater (zakelijke verhuur, werving);
- . en wat dan een redelijke en billijke subsidiëring is van basisdienstverlening en beheertaken.

5.1 Integrale besluitvorming over accommodatiebeleid

Besluitvorming over accommodatiebeleid vindt plaats na besluitvorming over de kadernota 2026. Ook dat verdient een integrale besluitvorming in een zuiver proces. Mocht er aanleiding zijn voor een correctie, kan dat op een later moment in voorbereiding op de definitieve begroting 2026 welke in november 2025 aan u wordt voorgelegd. Het is op dit moment niet te zeggen of er sprake zal zijn van extra kosten. Stijgende kosten zijn voorstelbaar. Echter, mogelijk wordt er vastgoed afgestoten. Dit zou stijgende kosten kunnen compenseren.

Kanttelingen, risico's en alternatieven

1.1 Onbekende variabelen beleid rijk na 2027

Op dit moment is er nog niets bekend over opvolging van de brede SPUK na 2027. Cultuurbeleid wordt hier mede door gefinancierd.

Daarnaast heeft het kabinet aangekondigd dat de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit na 2028 stopt. Minister Bruins onderzoekt de mogelijkheden om dit op een andere manier te borgen. Mogelijk door te ontschotten tussen Onderwijs en Cultuur, in relatie tot Curriculum.nu.

4.1 Onafhankelijk advies vraagt om een incidentele investering

Deze eenmalige investering helpt om de expertise in te kunnen zetten die nodig is om inzicht en daarmee de basis op orde te krijgen.

5.1 Financiële consequenties accommodatiebeleid en effecten versnelling verduurzaming op dit moment onbekend

In dit voorstel kunnen we nog geen inzicht bieden in de exacte financiële consequenties van het accommodatiebeleid. Wel weten we dat de huidige afspraken gedateerd zijn en er waarschijnlijk een kostenverhogende ontwikkeling kan zijn, tenzij er op andere onderdelen dalingen te verwachten zijn, bijv. door afstoting van maatschappelijk vastgoed.. Verduurzaming kan ook een dempend effect op hebben maar ook dat zal investeringen vragen, afgezet tot een terugverdientermijn. Het effect van verduurzaming zal pas op termijn helpend zijn in de exploitatie van de basisinstellingen. De compensatie van de huidige structurele tekorten in scenario 1 helpen om de brug te slaan in dit tempoverschil met besluitvorming over het accommodatiebeleid.

Financiële gevolgen van het voorgestelde besluit

Voor dit moment is voorliggend besluit an sich budget neutraal, wel met een advies voor een keuze uit 3 scenario's en deze te betrekken bij de kadernota 2026. Pas als er een keuze wordt gemaakt in een integraal besluit over de kadernota zal bekend zijn of er financiële gevolgen zijn en hoe die landen in de begroting.

Verduurzamen

Tot slot wordt nu in beeld gebracht wat er mogelijk is om Klooster en het stadsmuseum versneld te verduurzamen om de lasten te verminderen. Een advies hierover wordt opgenomen in de kadernota 2026.

Communicatie

interview Wethouder

Vervolgproces

De besluitvorming over de verschillende scenario's vindt pas plaats in een integraal democratisch proces, tijdens de behandeling van de kadernota. Betrokken partners en de vestingraad zullen worden geïnformeerd over de voortgang.

Bevoegdheid raad

Artikel 147, tweede lid juncto artikel 108 Gemeentewet.

Bijlagen

Raadsbesluit Beleidskader Cultuur 2026-2029 (D/25/174232)

1. Beleidskader Cultuur 2026-2029, 'Sterker met Cultuur!' (D/25/174211)
2. Advies Vestingraad, 4 februari 2025 (D/25/174220)
3. reactie op advies Vestingraad (D/25/174221)
4. Infographic Beleidskader Cultuur 2026-2029 (D/25/174222)
5. 3 scenario's Cultuur Woerden (D/25/174226)